

PŘÍLIŠ ZNÁMÝ JEŽÍŠ

Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli. (L 4:21)

1. čtení: Žalm 84

Hlavní čtení: Lukáš 4:14-30

1. V NEDĚLI SE DO KOSTELA PROSTĚ CHODÍ

Milí bratři, milé sestry,

kdo z vás dnes ráno přemýšlel, zda se vydá do kostela na bohoslužby? Komu z vás po ránu znělo v hlavě: *Půjdu, nebo zůstanu doma?* Taková otázka se ozve třeba proto, že nám není dobře. Že se necítíme zcela zdraví. Že jsme unavení z práce či z lidí. Že máme mnoho jiných povinností, plánů, zájmů. A stejně jste přišli. Nakonec jste si vybrali možnost: *Jdu do kostela.* Určitě i mnozí další lidé dnes ráno řešili to dilema, o které v neděli běží: *Jít či nejít do shromáždění?* U nich z nějakého důvodu zvítězila ta druhá možnost: *Zůstat doma.*

Já patřím do skupiny lidí, kterým se v neděli po ránu tato otázka v hlavě moc často neobjevuje. Prostě si vytisknu kázání, obléknu si talár, pomodlím se s bratrem kurátorem a jdu na to... A pevně věřím tomu, že i toto jste mnohokrát zažili: *Je neděle. V deset se konají bohoslužby. Tak jdu do kostela. Automaticky. Bez přemýšlení. Je to přece dobrý zvyk. Rutina, o které není třeba vést dlouhé debaty. Tradice, která se prostě dodržuje.* Moje babička, manželka faráře, vychovávala tři děti. Moji mámu a její dva bratry. Když byla neděle ráno, vstávalo se do kostela, *i kdyby trakaře padaly*, jak babička říkávala. Její téměř dospělé děti třeba přišly v noci ze zábavy. *Dobře. Ale dnes je neděle. Vstávej a hybaj do kostela! Žádné vychrapování!* Moje máma si tento návyk vzala za svůj. Takže ani u nás doma se nediskutovalo, zda jít, či nejít. Prostě se šlo. A basta. No, a v tomto duchu se vychovávají děti i na javornické faře. Prozatím...

Někdo by se mohl ohradit: *Ale vždyť rutina, zvyk, obyčej, tradice – to jsou zabijáci skutečného života víry. Člověk přece nesmí chodit v neděli do kostela ze zvyku. Bez přemýšlení. Automaticky. Jako nějaký robot.* Domnívám se, že to je lichá námitka. Tyto návyky, tyto zvyky, které se upevňují především v prvních letech života, nás mohou po celý život podepírat. Kdybych se měl stále znovu, každičkou neděli, týden, co týden rozhodovat, zda se zúčastním bohoslužeb, pak bych ve výsledku do kostela mockrát nedošel.

Možná to bude znít jako ze středověku, ale já jsem přesvědčen, že o účasti na bohoslužbách by se doma mělo diskutovat co nejméně. Podobně jako o školní docházce. Kdybychom se měli pořád dokola rozhodovat, zda půjdeme či nepůjdeme do školy nebo do práce, tak by nás tam mockrát neviděli. Takový zvyk hluboce zažraný pod kůži – *je neděle, jdeme do kostela* – to je dobrý základ pro to, abychom mohli prožívat život víry v plnosti. Možná do shromáždění přijdeme bez přemýšlení, skoro automaticky. Ale to neznamená, že zde strávíme celý čas jako tělo bez duše. Prožijeme krásnou a výživnou hodinu našeho života. Vědomě a radostně, po boku našich bratrů a sester, před Boží tváří.

Nakonec přesně v tom je nám skvělým příkladem sám náš Spasitel, Pán Ježíš. Lukáš o něm vypráví:

- ¹⁴ *Ježíš se vrátil v moci Ducha do Galileje a pověst o něm se rozšířila po celém okolí.* ¹⁵ *Učil v jejich synagógách a všichni ho velmi chválili.* ¹⁶ *Přišel do Nazareta, kde vyrostl. Podle svého obyčeje vešel v sobotní den do synagogy a povstal, aby četl z Písma.*

Ježíš chodil v sobotu do synagogy a účastnil se bohoslužeb. To byl jeho zvyk. To byl jeho návyk. To byl jeho obyčej. To byla tradice, o které nepřemýšlelo. Tradice, která se nezpochybňovala. Tradice bez otazníků a námitek. A teď se ptejme: *Odkud to vzal?* Někdo odpoví: *Ježíš je přece Boží Syn. Chce tedy být v blízkosti svého Otce.* To nakonec dvanáctiletý Ježíš sám řekne Marii a Josefovi, kteří ho našli v jeruzalémském chrámě:

- *Jak to, že jste mě hledali? Což jste nevěděli, že musím být tam, kde jde o věc mého Otce?* (L 2:49)

Dobře. Ale to je jen polovina pravdy. Lví podíl na tom, že Ježíš chodil v den Páně na bohoslužby, měli jistě jeho rodiče, Marie a Josef. Oni byli zbožní židé. Osmého dne nechali Ježíše obřezat. Přinesli za něj do Chrámu oběti. (L 2:21-24) A chodili na velké svátky do Jeruzaléma, což z Nazareta není zrovna jen co by kamenem dohodil. Jak Lukáš výslovně říká:

- ⁴¹ *Každý rok chodívali jeho rodiče o velikonočních svátcích do Jeruzaléma.* ⁴² *Také když mu bylo dvanáct let, šli tam, jak bylo o svátcích obyčejem.* (L 2:41-42)

Bratři a sestry, my si někdy stýskáme, že lidé už si namnoze odvykli chodit do kostela. Jistě, doby farářů Karla Molnára, Jaromíra Stehlíka a ještě i Václava Procházky, kdy na bohoslužby chodila skoro celá dědina, jsou už dávno pryč. Na druhou stranu: Jakožto současní či budoucí rodiče, jakožto současní či budoucí prarodiče, buďme dobrým příkladem našim dětem a našim vnoučatům.

Ony na nás musí vidět, že účast na nedělních bohoslužbách je skvělý zvyk, který se porušuje jen ze závažných důvodů. Tradice, kterou každou neděli radostně a mlčky naplňujeme. Obyčej, který funguje bez zbytečných otázek. A navzdory všem možným námitkám.

A samozřejmě: Mluvme o tom s našimi dětmi a vnoučaty. Vysvětlujme jim naše důvody, proč se bohoslužeb účastníme. Co nás k tomu vede. A hlavně: Kdo nás sem pořád dokola volá. A modleme se. Modleme se, aby i těm, kteří po nás přicházejí, se zažralo hluboko pod kůži, že v neděli se prostě chodí do shromáždění. Bez diskuse. Jen pár let nám Bůh vždycky dává k tomu, abychom vzali naše děti či vnoučata za ruku a přivedli je do kostela či do nedělní školy, ať se jim to líbí, nebo nelíbí. To funguje opravdu jen chvíli. V pubertě už se těžko uplatňuje: *Dokud budeš pod mou střechou, půjdeš do kostela.* To nám pak zbude už jen ta modlitba a osobní příklad. Ale: My jsme lidé víry. Zda nastupující generace bude vyhledávat blízkost živého Boha, to s důvěrou musíme také nechávat na živém Bohu. Kdo ví? Třeba až po naší smrti se naši potomci rozpomenou, co bylo pro nás v životě skutečně důležité. O co nám opravdu šlo. A začnou tak žít také. Naděje umírá poslední. A Bůh je laskavý a mocný.

2. JEŽÍŠ – ZACHRÁNCE ŽEBRÁKŮ

Bratři a sestry, v té nazaretské synagóze vyzvali Pána Ježíše, aby jim předčítal oddíl z proroků. Sobotní bohoslužby v synagóze začínaly vyznáním víry (*Šema Jisrael*, česky: *Slyš, Izraeli* – Dt 6:4). Poté následovala dvě čtení z Písma: Nejprve z Tóry (Pět knih Mojžíšových), a poté z proroků. Potom přišel na řadu výklad přečtených textů či kázání. A celé bohoslužby se uzavíraly požehnáním. A teď: Číst a vykládat přečtený oddíl z Bible mohl v zásadě každý dospělý zbožný muž. V synagógách totiž nebyli stálí kazatelé. A tak, když se tam jednou v sobotu po ránu Pán Ježíš objevil, nazaretští mu svěřili to druhé čtení z Písma, čtení z proroků. Neřekli mu, co přesně má číst. Ježíš sám našel vhodnou pasáž u proroka Izajáše. Podle našeho počítání se jednalo o 58. a 61. kapitolu. Evangelista Lukáš nám zachoval jen výruc toho nejdůležitějšího, co tehdy Kristus četl:

- ¹⁸ *'Duch Hospodinův jest nade mnou; proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst; poslal mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým vrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, ¹⁹ abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy.'*

A když svinul svitek proroka Izajáše, posadil se a začal k těm nazaretským bratrům a sestrám mluvit:

- *Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.*

Doslova přeloženo: *Dnes se naplnilo to Písmo ve vašich uších. Právě dnes se děje to, co Izajáš kdysi dávno ohlašoval: Že přijde Mesiáš, ten Duchem svatým pomazaný Zachránce. Ten, který žebřákům přinese radostnou zvěst. Vězně propustí z basy. Slepcům vrátí zrak. A zničené existence postaví znovu na nohy. Zrovna dnes se to děje: Protože já k vám mluvím. A vy má slova slyšíte na vlastní uši. Dnes se to naplňuje. Protože já jsem Mesiáš, váš Spasitel. A vy jste ti žebřáci, věžňové, slepci a zkrachovalci.*

Tak to je: Kristus přichází, aby všechny tyto lidi vysvobodil a uzdravil. Aby nám, lidem, vrátil radost, svobodu, život. My jsme totiž okradení. A žijeme o žebrotě. **Hřích nás okradl.** Dábel nás ožebračil. Připravil nás o všechno, co má v našem životě opravdovou hodnotu. Vždyť to právě bohatství je přímý, důvěrný, láskyplný a věčný vztah s Bohem. Pokud nemá vztah s Bohem, pak žiješ jako žebřák. Můžeš vlastnit cokoli, po čem jen tvé pokřivené srdce touží. A stejně zůstaneš chudákem.

Hřích nás uvěznil. My vězníme sami sebe. Jsme svázáni našimi touhami. Jsme otroci našich vášní. Držíme se pod zámek tím, že myslíme sami na sebe, milujeme sami sebe, bojíme se sami o sebe. Jsme sobci zakuklení sami v sobě. Jsme vězni i bachaři zároveň. Trpíme tím, že sedíme ve vězení. A přitom sami sebe hlídáme, abychom z tohoto vězení nikdy paty nevytáhli. To všechno umí hřích. Náš hřích. A také jsme **hluší a slepi**. Kvůli hříchu my lidé neslyšíme a nevidíme Boha v našem životě. Tomu se přirozeně člověk brání zuby nehty: Vidět Boha s jeho laskavými dary. Slyšet jeho hlas, jeho svaté nároky. Vidíme především sami sebe. A nasloucháme sami sobě. No, a nakonec: Že jsme často **zničení a zdeptaní**? Že jsme často na hromadě, vysílení, nemůžeme dál už ani na krok? I v tom má Písmo svaté pravdu. To je rovněž smutná realita našeho života, za kterou si někdy můžeme sami. Nebo – což se také stává – druzí lidé kolem nás.

Ale ten, který nás z moci hříchu může zachránit, přišel. Je to Ježíš Kristus, který nás obohatil. Učinil z nás totiž Boží děti, které mohou k Otci svobodně přicházet. Propustil nás na svobodu. Všechny hříchy nám odpustil. Vrátil nám duchovní zrak, takže už vidíme, na čem opravdu v životě záleží. A na čem záleží jen pramálo. Co je pomíjivé. A co přetrvá věky. A nakonec: Postavil nás znovu na nohy. Dává nám svého Ducha v plnosti, díky kterému smíme aktivně čelit naší pýše a sobectví. Jak vyhlašuje apoštol Pavel:

- ²¹ *Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti.* (2K 5:21)

Ten, který sám nebyl hříchem ani okraden, ani svázán, ani oslepen, ani zdeptán, tento svatý Mesiáš sám na sebe vzal smrtící tíhu našeho hříchu. Vynesl všechn ten marast a všechnu tu hrůzu na kříž. Tam umíral Mesiáš. A tam umíral i náš hřích.

3. JEŽÍŠ: DŮVĚRNĚ ZNÁMÝ?

A teď: Jak na tato Kristova slova zareagovali účastníci bohoslužeb v Nazaretě?

- ²¹ *Promluvil k nim: "Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli." ²² Všichni mu přisvědčovali a divili se slovům milosti, vycházejícím z jeho úst. A říkali: "Což to není syn Josefův?"*

Ti lidé neměli žádný problém s tím, co jim Ježíš říká. Oni měli problém s tím, že jim to všechno říká právě Ježíš. Ježíšova slova byla krásná. Ale Ježíš, autor tohoto úžasného kázání prosyceného Boží milostí, jim nebyl úplně po chuti. Vždyť oni ho dobře znali! S některými z nich si hrál na písku ještě jako malé dítě. S jinými chodil do školy. Dalším ještě před časem vyrobil stůl či židli na zakázku. Ti starší z posluchačů znali dobře Ježíšovy rodiče a možná i jeho prarodiče. Tedy: *To, co nám dnes sděluješ, Ježíši, je moc pěkné. Ale my stejně tvá slova nebereme vážně, protože tě dobře známe. Kdybychom tě neznali odmalička, možná bychom uvěřili, že jsi ten očekávaný Mesiáš. Ale my tě známe. A to je ten problém. Ty, obyčejný tesař z naší nevelké vesnice, prostě nemůžeš být Bohem zaslíbený Zachránce. Byť jsi hodný, laskavý, slušný, usměvavý, přímý a poctivý člověk, nemůžeš být Spasitel. Na to, abychom tomu věřili, tě známe příliš dlouho a velice dobře.*

Bratři a sestry, zamysleme se. Není to nakonec i náš problém? Není toto problém celé post-křesťanské Evropy? Myslíme si, že Ježíše už známe velice dobře. Víme o něm všechno. Nemůže nás už ničím překvapit, ani zaskočit. A tak si ho vlastně ani moc nevážíme. Odmalička slyšíme evangelijní příběhy o Kristu. Když se nás farář nebo učitelé nedělní školy zeptali na nějakou otázku, stačilo bezmyšlenkovitě odpovědět: *Pán Ježíš*. A měli jsme velikou šanci, že nás pochválí za správnou odpověď. Evangelia jsme četli. Tam nás asi nic neohromí. A není kázání, ve kterém by farář nepřipomněl Kristovu zástupnou oběť na kříži. O tom už jsme slyšeli asi milionkrát. A také u večere Páně jsme byli mockrát. Apoštolské vyznání víry jsme recitovali nesčetněkrát na hřbitově i v kostele. A Otčenáš odříkáme jako násobilku. Ježíš je nám tak důvěrně známý, až je někdy těžké si ho patričně vážit. A tak se často stává, že lidé vychovaní v křesťanské rodině hledají něco jiného než křesťanství. A hlavně někoho jiného než Ježíše Krista. Ten už jim moc nevoní. Ten jim zevšedněl.

Bratři a sestry, nechme se popíchnout Ježíšovou ostrou odpovědí:

- ²⁴ *Řekl: "Amen, pravím vám, žádný prorok není vítán ve své vlasti. ²⁵ Po pravdě vám říkám: Mnoho vdov bylo v Izraeli za dnů Eliášových, kdy se zavřelo nebe na tři a půl roku a na celou zemi přišel veliký hlad. ²⁶ A k žádné z nich nebyl Eliáš poslán, nýbrž jen k oné vdově do Sarepty v zemi sidonské. ²⁷ A mnoho malomocných bylo v Izraeli za proroka Elizea, a žádný z nich nebyl očištěn, jen syrský Náman."*

Jinak řečeno: Nevážit si Zachránce světa – to je hřích jak „prasátko“. Není většího hříchu. Proto Ježíš srovnává ty své nazaretské posluchače s jejich nevěřícími předky za dnů nevěřících izraelských králů. Na druhou stranu: Vždycky se najde někdo, kdo si Krista bude vážit. Možná takoví, do kterých bychom to nikdy neřekli. Možná úplní zkrachovalci, kteří žili skutečně bídný život. Takoví, o které bychom si ani to kolo neopřeli. Lidé podobní chudé pohanské vdově ze Sarepty. Lidé podobní Naamanovi, nečistému syrskému ďáblu, mocnému nepříteli Izraele. Takoví možná budou rádi za Kristovu blízkost, za jeho přítomnost. Takoví se jím možná rádi nechají proměnit. Takoví se možná rádi budou znovu a znovu nořit do zvěsti evangelia. Budou s Kristem ochotně trávit svůj čas. Budou mu vděční za všechno, co pro ně kdy udělal.

Bratři a sestry, víte, co je největší kazatelský průšvih? Když kazatel své posluchače k smrti nudí. Tomu se Pán Ježíš vyhnul. On své posluchače rozhodně nenudil. Nikdo mu tam nezíval. Oni totiž bledli zlostí. Oni rudli hněvem. Zatínali pěsti a skřípali zuby. Měli ho tak akorát dost. A to je nakonec dobře! Ježíš je svým ostrým kázáním vyprovokoval, aby k němu zaujali rozhodné stanovisko.

- ²⁸ *Když to slyšeli, byli všichni v synagóze naplnění hněvem. ²⁹ Vstali, vyhnali ho z města a vedli až na sráz hory, na níž bylo jejich město vystavěno, aby ho svrhli dolů. ³⁰ On však prošel jejich středem a bral se dál.*

Pro nás faráře by jistě bylo lepší, kdyby nás někdy naštvání posluchači vynesli v zubech ven. Žel asi častěji se stává, že své posluchače nudíme. Víte, nedat si záležet na přípravě kázání a kázat nudně o největším a nejlaskavějším Zachránce, to je také veliký hřích. Kéž se tedy nad námi všemi, nad kazateli i nad posluchači, Kristus smiluje. Amen.